

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pe an 6 fl., $\frac{1}{2}$ an 3 fl., $\frac{1}{4}$ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$ an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unitatea

Fóe bisericescă-politică.

Insertiuni

Un șir garmond: o dată 7 cr., a dóua órá 6 cr., a treia órá 5 cr., și de fiesce care publicațiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacțiunea și Administrațiunea Unirii« în Blăș.

Anul VIII.

Blăș 11 Iuniu 1898.

Numărul 23.

Vorbirile I. P. S. Sale Mitropolitului Dr Victor Mihályi de Apșa

în ședința din 7 a c. a casei magnaților.

*Escelența Vostră, Domnule Președinte!
Ilustră Casă a Magnaților!*

Când îmi leaș voe a vorbi la proiectul de lege, ce se află pe tapet, o fac acésta, ca să-mi motivez votul. Ca Archiereu, Mitropolit al provinciei bisericesci gr. cat. de Alba Iulie și Făgăraș sînt norocos a avé în acésta casă dreptul de a ședé și a vota; nu luați deci în nume de rău, că mă restrîng numai la acele puncte ale proiectului de lege, cari trebuiesc considerate în interesul acestei biserici.

Când declar umilit, că în virtutea pozițiunii mele nu primesc acest proiect de lege, trebuie să spun și aceea, că daș espreșiune numai vederii mele individuale, pentru că acuma nu sînt imputernicit, să declar, că óre respectivii preoți, de cari se îngrijesce acest proiect de lege, primi vor ori ba ajutoriul oferit pe lângă condițiunile puse de guvern? Cu tóte acestea declarând, că acest proiect de lege nu-l primesc nici măcar în general, mă provoc la acele principii importante și la acele motive temeinice și adânc tăietóre, pe cari Ilustritatea Sa baronul Desideriu Prónay a binevoit a le aduce în contra proiectului de lege; dar nu pot să urmez Ilustrității Sale pe acel drum țepiș, pe care a aflat de bine a accentua în acésta

înaltă casă, că nu póte fi vorbă de paritate, de egalitate de drept acolo, unde biserica catolică cu averea sa cea mare este în stare a statori congrua preoților sêi la un minimum potrivit cu poziția lor, și când Ilustritatea Sa a accentuat, că la urmă și averea bisericii catolice este o dotațiune de stat. Fie-mi lertat, domnilor magnați, să spun, că eu nu determin natura averii după isvorul, din care a ieșit, ci după destinațiunea, la care ea este chemată, căci dacă considerăm lucrul așa, cum îl consideră Ilustritatea Sa, atunci are drept, de și rătăcesce, și acela, care ar afirma, că ce întră sub titlu de dare în cassa statului, este averea singuraticilor contribuenți. Să nu considerăm deci, că de unde a venit averea, ci că ce destinațiune are. După venite contribuim cu toți pentru provederea cassel statului, dar ceea ce a întrat o dată acolo, are destinațiune de stat, și nime nu o mai póte numi avere privată și nu póte zice, că contribuirea aceea este averea sa, de óre ce din acea contribuțiune se acoper cheltuelile acelor scopuri, de cari se îngrijesce statul. Tot asemenea ceea ce are o dată destinațiune bisericescă, — acésta fórté bine o scie Ilustritatea Sa ca curator suprem al bisericii augustane, — ceea ce a fost oferit spre scopuri bisericesci, albă ea ori ce origine, fie ea fundațiune ori dotațiune: aceea este avere bisericescă, și tocmai din acest motiv îmi leaș voe a-mi ridica glasul în contra acestui proiect de lege și a constata, că aci nu despre aceea este vorbă, ca să ajungem în raport de mai mare atîrnare față cu statul ca ajutoriș, de cât cum am atîrnat până acum, ci în aceea, ce privesce

biserica gr. catolică, sînt silit a atinge, că pe când bisericele amintite în paragraful 2 în schimb pentru un anumit minimum de venit determinat ajung, — dacă ajung, — într'un raport de atîrnare mai mare, pe atunci biserica gr. cat. în sensul paragrafului 1 fără de nici un ajutor determinat ajunge la aceea-și atîrnare, în care cei alalți ajung numai pe lângă un ajutor determinat.

Ilustră Casă a Magnaților! Relativ la întregirea venitelor preoțesci din bisericele catolice acest proiect de lege declară, că aceea întregire este acum numai sub regulare, și promite, că până nu se va sevârși acésta regulare, legislațiunea va lua în budget o sumă separată, din care să se întregescă interimal venitele acelora dintre acești preoți, cari se află în raporturi materiale mai nefavorabile. Așa dar ce va întregi înaltul guvern? Vedeți, că numai acum a binevoit a aminti Escelența Sa domnul Ministru, că pentru catolici încă nu este determinat minimumul acela, care trebuie întregit. Întreb deci, că ce fel de congruă, că ce fel de dotațiune voesce, să facă guvernul ungar prin acest proiect de lege, în deosebii prin paragraful 1 din acela și deosebit cu privire la biserica greco-catolică? Aș dórá vre, să întregescă congrua de 315 fl., ce a fost până acum în Ungaria, asigurând pe aceia, cari nu aș încă venit de 315 fl., că le-o întregesce până la 315 floreni, ori dórá vre, să întregescă congrua transilvană, unde se scie, că venitul preoțesc enunțat din partea statului și determinat din partea guvernului face 210 fl.? Acésta binevoiti a o întregi? Așa dară dacă în paragraful prim al acestui

Feuilleton.

Ceva despre aer.

(Fine.)

Lucrurile aș mers așa până la 1877. În luna lui Decembre anul 1877 a succes lui Cailletet din Paris și lui Pictet din Geneva, să condenseze cantități mici de oxigen și la câte va zile de hidrogen și nitrogen, fie care independent de cel alalt, pe altă cale și cu alt fel de aparate.

Ca să vă puteți face idee despre metodele lor, ajunge, să vă spun, că la gazuri scăderea volumului e împreunată cu ridicare de temperatură. Îndesând aerul dintr'un vas, temperatura lui se ridică, și din contră aerul comprimat, apoi lăsat, să se estindă, se răcesce. Cu cât mai tare se comprimă gazul, cu atât mai mult se încăldește, și din contră cu cât e un gaz mai comprimat, cu atât mai tare se va răci, când i-se va da drumul, să se estindă.

Ast fel dacă am comprima aerul într'un vas de metal cu pereți tari, și vasul l-am răci cu néuă sau cu ghétă ori chiar cu gazuri condensate, spre es. cu acid carbonic

licid, aerul slobođit într'un vas mai mare se răcesce înfricoșat. Pe calea acésta s'a căpétat temperaturile cele îngrozitóre de 200—264° sub punctul de înghețare a apei, care și el e destul de simțitor.

Vestea despre condensările lui Cailletet și Pictet s'a lătit ca fulgerul producând o adevérată revoluțiune între fisiciani, îndemnându-i, să reproducă experimentele lor și eventual să mérgă mai de parte pe calea indicată de ei. Mai norocoși de cât toți au fost doi Poloni, Wroblewski și Olszewski, cărora le-a succes, — fie care a lucrat separat și independent unul de altul, — a-și escugeta și construi aparate, prin cari să condenseze tóte trele gazurile în cantități mai mari.

Lucrul, nici acum după experimentele lui Cailletet și Pictet, nu merse așa de ușor, pe cum s'ar păré. Aparatele și-le-aș făcut de sticlă, ca să póta observa mersul condensării. Ei dară! sticla e frângécioasă, ér puterea gazurilor comprimate atât de colosală, în cât cu ușurință sfarmă până și pereții de metal. Ce era dară de făcut? Ca la eventualele esplosiuni, țandurile de sticlă să nu-i lovescă în față, eventual să nu pătrundă prin vesminte, s'aș îmbrăcat din cap până în tâlpi în rețea sau rociú des de sîrmă.

Pe calea acésta primejdia a fost scărítă, deplin delăturată înse nu a fost, și că nu a fost, se vede dintr'un raport al lui Wroblewski, în care se pot ceti urmátorele: „Când m'am întors, să véd, ce s'a întâmplat, din aparatul de condensațiune nici urmă nu mai era, de cât chilia a fost umplută de pulvere și țanduri de sticlă, și 16 ochi de feréstă mărturisiasă despre puterea esplosiunii.“

Credeți, că după pătania asta a lăsat lucrul într'atâta? De unde! Și-a construit aparat nou și a continuat lucrarea mai de parte, și la 1883 cestiunea era resolvată spre mulțămirea ómenilor de sciință.

Fără îndoelă mai era de dorit, să se afle aparate mai simple și mai practice, dar o dată dus lucrul până aci, aflarea nu avea, să întârzie mult. Aievea la anul 1896 a succes unui profesor din München cu numele Linde, să construescă un aparat atât de simplu și de potrivit, în cât abia se póte cugeta. În 1 órá cu o putere de vapor, ce nu costeză mai mult de 5—6 cruceri, e în stare, să condenseze 5 metri cubici sau 5000 de litre de aer. Ast fel 1000 de litre reduse la stare curgétóre costeză 1 cruceriú.

Gazurile condensate trebuie ținute în țevi sau vase închise, căci de nu, evaporéză

proiect de lege nu se determină minimumul de existență pentru preoți, urmarea este aceea, că în acest proiect de lege nu este vorbă de întregirea venitului preoților bisericii gr. catolice. Cu toate acestea puterea disciplinară a domnului ministru de culte și instrucțiunea publică contemplată în paragraful 7, 8 și 9 al proiectului de lege pe temeiul, că paragraful 1 și 2 se pun acolo în parentesă, se manifestă în formă de lege și asupra preoților noștri tocmai așa, ca și când prin proiectul acesta de lege s'ar asigura și preoților gr. cat. un minimum de 1600 corone la an.

Ilustră Casă a Magnaților! Nu vă supărați, că mi-am luat voe a aminti acestea, de ore ce e vorbă despre aceea, ca să-mi manifestez convingerea individuală cu privire la acest proiect de lege. Este cu mult mai grea situațiunea, în care a ajuns clerul greco-catolic și cu deosebire clerul transilvan prin procedura urmată față cu el de la anul 1895 în cōce din partea înaltului guvern. Se știe, că clerul transilvan capătă ajutor de stat de la 1863. Dar acest ajutor așa a fost dat atunci, în cât șeful respectivei diecese, Episcop ori Archiepiscop, în conțelegere cu Consistoriul său să-l împartă și să prezente cuietanțele despre ajutorul împărțit. Praxa acēsta de drept continuată de 33 de ani, acuirată prin prescripțiune legală, Escelența Sa domnul ministru, — mărturisec, că în urma unei hotărîri a consiliului ministerial, — a sistat-o simplu și și-a rezervat șie-și libertatea împărțirii pe viitor și determinarea sumelor de împărțit. (Aprobare în stînga.) Dvōstră aprobați aceea, că asupra averii bisericesci nu biserica dispune! Ceea ce statul dă pentru ajutorarea bisericilor, este contribuire; ceea ce împlinesce patronul sub titlu de drept și datorință patronală, aceea este contribuire, care nu se pōte subtrage de la destinațiunea sa. Dar mai târziu în anii 1895, 1896 și 1897 legislațiunea a binevoit a lua în budget o anumită sumă pentru ajutorarea preoților mai slab dotați. Cu privire la acēstă sumă guvernul actual, — fiind că aci nu subversază pre-

scripțiunea de 33 de ani, — a putut determina, că în ce mod dorește și voesce, să împartă acest ajutorii. Asta o putea face, dar egala măsură, ce ați binevoit a o accentua aci, pentru noi s'a arētat nefavorabilă în aceea, că suma votată înaltul guvern nu a estradat-o respectivei diecese, ci el însu-și a împărțit-o; lista propusă din partea diecesei a revēdūt-o și a dat, cui a voit, ér cui nu a voit, pe acela l-a apēsāt. Mē rog de iertare, o ast fel de procedură, când e vorbă de beneficiu, când respectivul nu are alt venit de bani, de cât ce a căpētāt de la stat, lovesce în jurisdicțiunea bisericescā, și pentru aceea mărturisesc, că puterea disciplinară a înaltului guvern contemplată în paragraful 7, 8 și 9 este degradarea bisericii, întru cât pe servitorii bisericii îi pune sub două feluri de auctorității disciplinare. Eū avēnd decī în vādere scāderea aceea a proiectului de lege, că de și face dispușețiune interimală, nu determină un anumit minimum, cu care voesce, să întregescā congrua preoților greco-catolici; considerānd mai de parte, că proiectul acesta de și nu determină minimumul de existență, totuși supune pe preotul gr. catolic unei nouē auctorității disciplinare; și după ce acest proiect de lege stă în contrast cu paragraful 24 al articolului de lege LIII din 1868, care zice, că formarea de comune nouē bisericesci și de adunări bisericesci, schimbarea bisericilor filiale în biserici matre și a bisericilor matre în biserici filiale se ține de drepturile esclusive ale confesiunilor; după ce în acest proiect de lege vēd restrînsă acēstă jurisdicțiune a bisericilor: eū nu pot primi acest proiect de lege ca basă la desbaterea specială.

Față cu declarațiunile Ilustrității Sale Rudnyánszky József îmi permit a observa, că eū nu am amintit numerii, nu am zis, că cu ce sumă a ajutat statul saū legislațiunea în trecut pe preoții singuratici, și ca întregire la cele zise de Ilustritatea Sa amintesc, că 30.000 fl. aū fost satorite pentru ajutarea preoților gr. cat. transilvan. Pe câte un

preot dintr'o mie s'a venit așa dară 30 fl., și prin urmare nu aū putut căpēta fie care câte 60 fl, pe cum a binevoit a zice domnia sa. Ér dacā cine va a căpētāt 30 fl, nu i-se pot subtrage 53 fl, ca să capete numai 7 fl.

Alt cum acēsta este o declarațiune generală, ca să nu zic acūsă, care are lipsă, să fie cercetată, și fără de a întreba pe respectiva auctoritate bisericescā pōte nici nu s'ar fi cuvenit, să se schimbe modul anterior de împărțire a subsidiului.

Aceste mi-am luat voe a le declara ca întregire la cele spuse mai înainte.

Esamenale verbale de maturitate la gimnasiul nostru din Blaș în anul acesta s'aū făcut în 6—8 a c. Dintre cei ce s'aū fost supus la esamenul scripturistic, unul a fost respins de la esamenul verbal, éră unul a cerut pe sama sa amānarea lui din causă de morb. Aū ajuns la esamenul verbal 29 abiturienți. Dintre aceștia numai unul (gr. cat.) a fost respins la repetițiunea esamenului din toate studiile, éră unul (gr. or.) la repetițiunea esamenului din un studiu după trei luni, éră cei alaltți 27 aū susținut esamenul. Și a nune aū fost declarați: I. *maturi eminenti*: Emil Hătegan (internatul Vancean), Ioan Moldovan (intern. Vancean), Marian Popa (intern. Vancean), Ioan Pantea (intern. Vancean), Corneliu Ordace, Ovidiu Pop, Romul Secoșan (gr. or., intern. Vancean), *la olaltă 7*. II. *Maturi cu calcul bun*: Ioan Câmpean, Simeon Chețan (intern. Vancean), Iuliu Florian (intern. Vancean), Sever Frățilă, Liviū Horșă, Emiliū Nestor, Augustin Sonea (gr. or.), *la olaltă 7*. III. *Maturi cu calcul suficient*: Corneliu Antal (intern. Vancean), Corneliu David (gr. or.), Teofil Dosa, Pompeiu Fărcaș (intern. Vancean), Petru Florian, Virgiliu Hătegan, Ioan Hopârtean, Vasiliu Moldovan, Petru Muntean, Nerva Oncu (gr. or.), Vasiliu Pogăceaș (intern. Vancean), Augustin Radu, Ioan Tarța, *la olaltă 13*.

Făcēnd resumatul statistic după confesiuni constatăm, că s'aū supus la esamenul

repede și se depart, de altă parte păreții trebuie să fie destul de tari, alt fel mai bine dă-i pace și chiar ajută-i, să se ducă, de cum va fi este scumpă viața.

În timpul mai din urmă i-a succes englezului Dewar, să construescă un fel de vase, în cari gazurile condensate se pot ține cēsuri întregi fără cel mai mic periclu. Vasele lui Dewar aū forma unei pere cu păreți dubli și de-asupra sînt deschise. Din spațul dintre păreți aerul e scos, pe cât numai se pōte, și păreții pe din lăuntru sînt obduși cu mercuriu. De ore ce vasul în sus se strîmtă, suprafața liciidului e mică, și evaporarea neînsemnată, de altă parte prin evaporare se perde căldură, și temperatura e ținută rece.

Vasele aceste, cu toate că temperatura liciidului din lăuntru e înspălmîntător de rece, se pot lua în mână, fără să-ți vateze mîna, cum și-o vatomă spre es. Ierna în frig mare ferul de a fară. Nici chiar un picur de liciid pus pe mână nu-ți face rău, de cât jōcă și sfirăe, cum sfirăe un picur de apă pus pe o lespede de aramă inferbîntată. O cantitate mai mare de liciid înse produce arsuri asemenea ferului ferbinte.

V'am espus, dar firesce numai momentele mai principale din lucrurile întreprinse pentru condensarea gazurilor și în special a aerului, dar și din cât v'am spus, puteți vedē, că Rușii pot dormi liniștit de frica viitorilor

mașini de sburat ale lui Tatrangi. Dacă deja acum speșele de condensare a 1000 litre de aer nu costeză mai mult de 1 cr., ce va fi pe la mijlocul și finea vécului viitor? Poți tot avē mașini de sburat, dacā inimicul se va pune și cu nisece aparate de condensare va rări aerul, în cât nici paserile să nu mai pōtă sbura.

Dar calea valea și cărarea-ți e pe aci, dacā vorba ar fi numai, că ce se va alege cu mașinile de sburat și bătea dintre Sécui și Ruși, necasul e înse cu mult mai mare, căci e de temut, să nu se afe omenii întreprindători, căroră să le trăsnescā prin cap, să facă negoț cu aer. Cred, că mē înțelegeți, ce vreū, să zic; vreū, să zic, să nu ne trezim într'o bună diminetă, că aerul s'a rārit, în cât nu ne mai ajunge pentru respirare, și că îl sorb cu lacomie, cum vreū, să-l sōrbă muribunđii. Vē întrebați pōte, ce interes ar putē avē cine va, să adune și să condenseze aerul? Ce interes? Interesul de a aduna averi, cum nu s'aū mai adunat, de când e lumea, interesul de a supune și a-și face tributară lumea întregă. Asta ar fi reuniune de consum!

Să nu credeți, că vorbesc numai écā așa în clacā. Dacă e fapt, că aerul se pōte condensa, și că e fapt, nu mai pōte fi îndocēlă, din faptul condensării și din ușurința, cu carea se pōte transforma aerul în stare cur-

gētore, urmēzā cu logică de fer, că numai să se afe o cētă de omeni cu capul a mână și de vor vrē, pot nimici lumea întregă.

Veți cugeta pōte, de atâtea ori m'am gândit și eū, că o lume întregă nu se va lāsa, ca o cētă cât de mare să-i lea aerul dātător de viață așa zicēnd din gură. Firesce, că de s'ar pune, să lucre în vēdul lumii, ușor li-s'ar putē pune capul la picioare, dar aerul e nevēdūt și mai are și partea slabă, că alērgă din toate părțile într'acolo, de unde a fost rārit pe vre o cale. Ast fel numai mașini destule să ai, și poți, să adunī aerul din lumea întregă, fără să te misci din loc, căci aerul nu vrē, să știe de țeri și state, de graniți și de hotarē, ci numai de legea dcsimit sale. De-ți vei aședea mașinile la poli, veni va și acolo după tine, și de vei pătrunde în centrul Africeii și îl vei rări acolo, într'acolo își va lua și el calea.

Pe lângă grijile, că rārinde-se aerul nu vom mai căpēta oxigen de ajuns, și că vom avē, să ne luptăm cu greutate de respirare, și că pe încetul ni-se va învenina organismul întreg, încā dōrā și mai îngrijitōre se pare a fi scāderea apēsării atmosferice asupra trupurilor nōstre.

Să scadă apēsarea asupra nōstră, și totuși în loc să ne fie mai bine, să ne mērgă neasemēnat mai rău? Da, se pare atāt de necredūt, înse orī cât ar fi de necredūt, es-

verbal 22 gr. cat. și 5 gr. or. Din aceștia au căzut de tot 1 gr. cat., ér pe trei luni din un studiu 1 gr. or., au fost declarați maturi cu calcul suficient 11 gr. cat. și 2 gr. or., maturi cu calcul bun 6 gr. cat. și 1 gr. or., maturi eminenți 6 gr. cat. și 1 gr. or. Întrebăm pe cei ce învinuiau mai deunăzi pe profesorii gimnasiului nostru, că ar asupra pe greco-orientali, dacă în fața acestor date elocvente mai au sfrontarea de a mai susține învinuirea aceea?

Mai putem, să facem din rezultatul acestui examen încă un resumat statistic instructiv. A nune dintre cei 29 studenți, cari s'au supus examenului verbal, 11 au fost elevi ai internatului Vancean. Datele de mai la deal ne spun apoi, că dintre cei doi, cari au căzut la examen, a fost elev al internatului unul și a nune acela, care a căzut numai din un studiu; dintre cei 13, cari au fost declarați maturi cu calcul suficient, elevi ai internatului au fost 3; dintre cei 7, cari au fost declarați maturi cu calcul bun, elevi ai internatului au fost 2; dintre cei 7, cari au fost declarați maturi eminenți, elevi ai internatului au fost 5. Întrebăm pe hulatorii acestui internat, că în fața argumentului zdrobitoriu, care-l cuprind datele acestea, nu se simțesc îndemnați a recunoște, că sînt rușinați și dați de minciună?

Directorul suprem și comisariul ministerial în fața rezultatului strălucit al acestui examen s'au simțit îndemnați a felicita pe profesorii și studenții de o potrivă. Străinii recunosc valoarea școlilor noastre din Blaș. Și într'aceea se găesc Români, cari aruncă cu tină asupra acestor școli, cari între școlile românesce sînt și astăzi, ceea ce au fost în trecut, sóre între stele!

Felicitam și noi din inimă pe profesorii gimnasiului nostru din Blaș și pe superiorii internatului Vancean de băeți și le dorim, ca și de acum înainte să ne oferescă fapte, cari să să astupe gurile clevetitorilor.

Încercarea de unire a Anglicanilor cu „ortodoxii“ pare a avé forte slabe prospecte de reușită, nu dóră pentru că „ortodoxii“ nu ar voi, să stea la tîrg cu Anglicanii, ci din cauza, că episcopii anglicani în încercarea aceea nu au pe partea sa poporul. În ciuda

perința a aréat, că așa e. Vă aduceți numai a minte, cât de indispuși v'ați simțit de multe ori în timp schimbăcios și mai ales în timp de plóe, cu tóte că în timpuri de aceste apăsarea numai cu puțin e mai scădută ca în timp senin. Și dacă atât de rău se simte omul la o scădere atât de neînsemnată, veți înțelege dispoziția și starea adevérat înspăimîntătoare în aer mai rar, cum e la înălțime și numai de 8—10 km.

La unii aeronauți sau călători cu balonul le-a pornit sângele pe nas și pe gură, și une ori chiar și pe sub unghii, la alții li-s'a învinețit și parte înegrit trupul întreg. Alții scriu, că la înălțimi mari au început, să simtă o amorteală în trupul întreg, și cum veți, că se stînge o lumină, când e pe gata, așa li-se părea, că li-se sleesce sângele în vine și puterea în brațe, fără să pótă face și cea mai mică mișcare.

Urmările rării aerului sînt înspăimîntătoare și numai în gând, dar apoi dacă aievea ai avé, să le simți în trup.

O mângăere ne mai rămâne totuși: mângăerea, că în jurul nostru și de-asupra noastră atâta aer este, în cât s'ar recere capitale enorme de miliarde și miliarde și póte ani îndelungați, până să ajungă la acel grad de rarire, de la care în colo nu mai putem trăi în el.

atacurilor înverșunate ale tendenței episcopilor de a păzi bisericii anglicane coloritul cinic calvinesc așa numitul ritualism cuprinde în biserica acesta cercuri tot mai mari. Imitarea ritului roman a scos din forte multe biserici anglicane ritul protestant cel rece. Străinul intrând în biserici de acestea și vedënd interiorul ei și ceremonialul cultului dumnezeesc ar puté, să hotărăscă forte cu a nevoe, dacă a intrat în o biserică anglicană ori în una catolică. În adunarea cea mai de pe urmă a episcopilor anglicani ținută în Canterbury s'au cuprins în chip serios și cu afacerea acesta importantă, carea amenință a desbina biserica anglicană în două tabere. Arhiepiscopul de Canterbury nu a întrelăsat a amenința pe „acei preoți, cari cu desconsiderarea jurămintelor sale se silesc a introduce în bisericiile sale instituțiile Romei“. Dimpună cu primatele au intonat și alți mulți episcopi elegii asupra „orbirii ritualiștilor“. Dară lucrul s'a oprit la atâta. Partida ritualiștilor astăzi e deja cu mult mai puternică, de cât să bage în samă amenințări și elegii de acestea. Dimpotrivă mișcarea ritualistă promite a cresce și mai tare. Ritualiștii nu numai se apropie din ce în ce tot mai tare de ritul bisericii romane, ei întemeiază chiar și mănăstiri spre smintéla cea mai mare a Anglicanilor înverșunați. Ritualiștii au deja mai multe congregațiuni de călugări. Așa s'au înființat congregațiuni de Benedictini, Pauliști ritualiști etc. Ba ei merg și mai de parte. Episcopul anglican din Londra a trebuit, să permită, ca în diecesa lui să se înființeze până și o congregațiune de călugări contemplative, și s'a vedut nevoit, să introducă el în persoană pe starița în oficiul ei. După o cuvîntare plină de unéiune a împărtășit-o în binecuvîntarea sa solemnă. Acela-si episcop a întemeiat și o congregațiune de părinți Resurrecționiști stătătoare din doi spre zece membri. Singura lor chemare e predicarea, și ei au, să suplinescă în biserica anglicană ordul Dominicanilor. Pe lângă ast fel de fenomene din sinul bisericii anglicane pare-ni-se s'a prea grăbit Agiotatosul din Fanar cu bucuria, ce și-a exprimat-o asupra apropiării Anglicanilor de biserica „ortodoxă“.

Revistă bisericescă.

Din Patrie.

După ce proiectul de lege despre întregirea venitelor preoțesci ale necatolicilor a fost primit și în casa de sus și în curénd are să fie sancționat de către Maiestatea Sa, se speră, că și regularea congruel pentru preoții catolici va mai face un paș spre realizare. Ministrul Wlassics în ședința dietală din 8 a c. răspundénd la o interpelare a canonicului Komlossya declarat, că până acum dintre cele 5260 de parohii nu a sosit încă conscrierea venitelor beneficale din 850 de parohii. Prelucrarea materialului adunat e în curgere. Conscrierea beneficiilor mari încă s'a efeptuit. Numai capitulele din Strigon, Vesprim și Șopron nu au raportat încă. Conscrierea venitelor episcopesci se va întâmpla în Iuliú. Comisiunea pentru congruă va fi întregită.

Roma.

Guvernul, după ce a desființat reuniunile catolice și le-a confiscat averea, merge și mai de parte cu persecuțiunile

sale în contra bisericii. Sub pretextul, că presa catolică ar nutri socialismul și tendențele republicane, autoritățile italiene au suprimat până acum vre-o 20 de ziare catolice. Persecutarea bisericii catolice și insultarea capului ei suprem de către Italiani ușor póte da ansă la intervențiune străină în favorul Papei.

Revistă politică.

Afaceri interne.

După vacanțele Rusaliilor prima ședință s'a ținut în 6 a c. Ea a fost furtunósă. Poporalul Rákovszky a adus pe tapet penibila afacere a lui Lepsényi, care a fost bătut de Kossuthiștii Olay și Pichler. A propus, ca dieta să iea în apărare imunitatea unui deputat. Propunerea s'a predat comisiunii. — Kossuthistul Eötvös luând cuvîntul a zis, că cei ce au insultat pe Lepsényi, au făcut-o din o emoționare nobilă și conduși de acea indignare patriotică, înainte căreia toți trebuie să-și iea pălăria. Apoi a polemizat cu partidul poporal și cu organul acestuia „Aikotmány“ susținénd, că partidul kossuthist nu e antidinastic, ci țintesce la independența Ungariei, dară numai în conțelegere cu regele constituțional fără a voi, să ajungă în inimiciție cu cele alalte țeri ale monarhiei. S'a mai făcut Eötvös și apărătorul clerului catolic, a căru insultare tot el o a escusat. — Rákovszky a imputat lui Eötvös, că în 1872 pe timpul alegerilor dietale sub pseudonimul „Karolusz“ a publicat o poesie, în care se zice, că Kossuth, după ce a împins țara în războiul civil, a părăsit-o. — Eötvös s'a lăpédat de această poesie ascriindu-o unui Nagy Géza. — Mócsy a interpelat în cestiunea Lepsényi.

Ministrul de finanțe a înaintat proiectele de lege referitoare la darea de consum.

În 7 dieta a început desbaterea proiectului de lege despre îngrijirea morboșilor. Votarea lui măresce sarcinile publice și puterea guvernului, care ori ce instituție publică o exploatează în favorul puterii sale.

Casa magnaților încă a ținut ședință Marți primind 14 proiecte de legi. Discuție s'a încins numai asupra proiectului despre întregirea venitelor preoților necatolici. La acest proiect primul orator a fost episcopul din Arad Meșan. El vede în proiect o vătémare a autonomiei. Guvernul își rezervă șie-și dreptul de a fixa ajutoriul, pe când lipsele și meritele preoților mai bine le cunósce Ordinariatul. Preoții vor fi espusi la șicanarea organelor administrative. Afă de vătémătoare întregirea venitelor numai până la 300 respective 400 fl. pentru preoții fără 8 clase gimnasiale. Acestă dispoziție atinge în deosebii pe preoții gr. or. români. Propune, să se retrimită proiectul guvernului spre modificare. — Prónay zice, că proiectul nu coréspunde dispozițiilor legii din 1848. Confesiunile n'au fost întrebate la redactarea proiectului. Pe catolici îi escepționéază proiectul din motivul, că biserica catolică la timpul seú s'a împărtășit de dotațiune însemnată din partea statului. După ce averea bisericii catolice e dotațiune de stat, urméază, că statul să doteze tóte confesiunile recepte, și tóte să depindă în o formă de la stat.

Proiectul vatămă și autonomia bisericăscă a protestanților aducând pe preoți în mai mare dependență de la stat de cât de la biserică, a cărei ministri sînt. — Episcopul Popea aderază la cele zise de episcopul Aradului. — Baltik află de vatămătore pentru biserică protestantă disciplinarea clerului și subtragerea arbitrară a subsidiului din partea guvernului. — Ministrul Wlassics își recităză vorbirea ținută în dietă din incidentul desbaterii generale a proiectului din cestiune. Susține, că proiectul corăspunde spiritului art. de lege XX din 1848, nu vatămă autonomia confesională, nici egala îndreptărire a religiunilor recepte. Guvernul își rezervă minimul din ceea ce poftesce suveranitatea statului în împărțirea ajutoriului și disciplinarea celor ajutați. — Conte Esztherházy M. Móric vede în proiectul de față germeul absolutismului. Printre șire se observă în proiect cestiunea de naționalități. Guvernul numai cu violința și cu ajutoare pecuniare luptă în cestiunea de naționalități. Pentru ce nu cercă a câștiga încrederea naționalităților? — Esc. Sa Mitropolitul Dr Mihályi deja în virtutea poziției sale de mitropolit gr. cat. nu primesce proiectul. În această își manifestă numai părerea individuală, căci nu este autorizat a declara, că ore preoții primi vor ajutor ori nu vor primi. Polemisază cu Prónay, care a numit dotațiune de stat averea bisericii catolice. Nu vă uitați, cât de mare este averea, ci ce destinațiune are. Accentuază, că pe când cele alalte biserici ajung în prinsore și se fac dependente pentru un ajutor determinat, greco-catolicii fără vre o sumă determinată ajung în o asemenea dependență. Întrăbă guvernul, că ce înțelegire a venitelor contemplantă pentru gr. catolici? Pote va întregi la 315 fl. congrua iudatinată până acum în Ungaria, ori dora chiar cea din Transilvania, unde venitele preotescei statorite de cătră stat sînt numai de 210 fl.? Proiectul nu stabilește minimul venitelor pentru preoții gr. cat., cu tôte acestea ministrul își asigură drept de disciplinare, ca și cum ar fi vorbă despre minimul de 1600 corone. Este grea poziția clerului catolic din Ardeal și din motivul, că ajutoriul, ce-l primesc preoții români încă din 1863, acum nu-l împarte biserică, ci guvernul. — Reflectând ministrul la vorbirea episcopului Mețan amenință. El zice, că dacă greco-orientalii nu vor primi ajutoriul, pe cum afirmă episcopul Mețan, numai din cauza disciplinării, această prezentă în o lumină de tot nefavorabilă biserică gr. or. Acesta însămnă, că se tem, că pe calea judecătoriei administrative ajunge la publicitate deplină cauza unor preoți. La aceea, că statul nu a permis ridicarea unui gimnasiu român confesional, observă ministrul, că după cele întimplate, despre cari s'a putut ceti și prin foii, nu e consult nici a mai aduce înainte aceste gimnasii. În această cestiune școlară are încă loc o foarte mare pocăință, și numai după aceea putem vorbi la cestiune. Statul voesc a întinde ajutor gimnasiilor gr. or. respectându-le sentimentul național și nisunțele îndreptățite, dară ele nu au recurs nici o dată la stat pentru ajutor. — După aceea a mai vorbit în contra

proiectului Zichy Nándor, care reprobă tonul ministrului față cu un prelat și suspiționarea lui față cu administrarea bisericăscă. — Pentru proiect au vorbit Solymosy, Rudnyánszky și Podmánczky. Rudnyánszky a negat, că proiectul s'ar îndrepta împotriva naționalităților, și a susținut, că cei 60 fl., cari ar fi, să-l capete preoții gr. cat. din ajutoriul de stat de acuma, Ordinariatul li-l subtrage așa, că preoții primesc numai 7—8 fl. — La acusa această a răspuns mitropolitul Mihályi.

La desbaterea specială a propus dr Gáll unele modificări, dară ele au fost respinse, primindu-se proiectul așa, pe cum l-a votat camera deputaților.

Austria.

Germanii radicali și-au reînceput scandalele. Marți era la ordinea zilei răspunsul ministrului Thun la incidentul din Gratz. — Schönener la începutul ședinței sa sculat și a prezentat cererile alor 2183 de comune, cari pretind punerea cabinetului Gautsch sub acasă pentru ordinațiunile în cestiunea limbii. De și presidentul l-a detras cuvîntul, Schönener a vorbit mai în decursul ședinței întregi, dară așa de încet, cât abia îl aușiau cei din apropiare. Pe atunci înse colegul său Wolf sbiera, cât îl lua gura, insultând pe presidentul Fuchs. Wolf a declarat, că nu vor fi desbateri liniștite, până când nu se vor retrage ordinațiunile în cestiunea limbii. — Cehul Kramar spune, că Slavii nu voesc asuprirea Germanilor, ci numai egala îndreptărire cu ei. — Ședința proximă se va ține în 14 a c., de nu se va publica până atunci decretul pentru închiderea dietei și guvernarea pe basa §-lui 14.

Se vorbesce, că Thun are de cuget, să se retragă de la guvern, după ce nu-i va succede restabilirea stărilor normale.

Rusia.

Poporațiunea mohamedană din Turchestan e în ferebere, ceea ce causază îngrijiri guvernului rusesc, care cunoșce fanatismul oriental. Pe cum se anunță din Petersburg, în 29 Maiu un anumit Ischam Mahomet a proclamat războiul sfînt în cercul Margelan din districtul Ferghana, a nimicit telegraful și în dimineța de 30 Maiu a atacat lagărul alor două companii de soldați. Cu această ocaziune au fost uciși 22 soldați era 16 au fost răniți. Insurgenții, cari au fost respinși, au avut 11 morți și 8 răniți. Rusia înmulțesce armata din Turchestan. Prin acesta revoluțiunea va fi sugrumată. Dară poporațiunea tot va rămâne inimică Rusiei.

Franța.

De president al camerei a fost ales republicanul moderat Deschanel. Radicalul Brisson a rămas în minoritate cu 4 voturi. Noul president s'a distins nu numai ca orator, ci și ca finanțiar și economist. Radicalii și-au propus a-l vexa spre a-l constrînge, ca să abzică.

Antisemiții s'au constituit în club parlamentar, care numără 19 membri avînd în frunte pe Drumont. Clubul se

numesce partidul național-republican. Probabil, că la clubul acesta se vor adauge și unii din vechii Boulangisti.

Protestanții au serbat aniversarea a 300-a a edictului de Nantes, prin care li-s'a garantat libertatea religioasă în Franța.

Ministrul de externe Hanotaux a raportat în consiliul de ministri, că Sina a prestat satisfacția cerută de Franța pentru uciderea misionariului francez Bertollet. Satisfacția constă în pedepsirea oficialilor, cari nu l-au apărat, în solvirea desdaunării de 100,000 fres și în ridicarea unei capele comemorative. Pe lângă aceea guvernul sinez a conces Franței, să construască din Patwi din sinul de Tonking până la Naming-Fu o cale ferată.

Australia.

Dintre cele 7 state coloniale angleze din Australia 5 sînt pe calea de a forma o confederațiune așa, că promovându-se de o parte interesele particulare ale singuraticelor state ele să albă guvern comun, corpuri legiuitoare comune și administrație judițiară comună. În camera comunelor fie care stat trimite ablegați în număr proporționat poporațiunii sale, era în senat e reprezentat prin câte 6 membri. Guvernul constă din 7 ministri. Legătura cu țara mamă se susține prin guvernatorul suprem, pe care îl numesce guvernul anglez. Statele Noua Seelandă și Queenland nu vor, să între în confederațiune.

Spania și America.

Primul atac îndreptat de Americani asupra portului San-Jago a fost respins. Scirile mai nouă spun, că Americanii au renoit atacul, ba le-a succes în un loc, să debarce pe insula Cuba, dară din nou au fost respinși de armata spaniolă. După datele oficiose din Madrid perderile Spaniolilor abia se urcă la 28 morți și vre-o 20 răniți, pe când ale Americanilor sînt cu mult mai considerabile.

Pe insulele Filipine situația e foarte critică. Conducătoriul insurgenților Aguinaldo a revoltat tótă poporațiunea indigenă. Fiind nimicite căile ferate și firele telegrafice, guvernatorul suprem nu pôte comunica cu singuraticile proviunțe. Dintre ostașii voluntari mulți desertază. Spania nu mai dispune pe insulele Filipine fără numai de 6000 de soldați, cari sînt prea puțini față cu insurgenții ajutați de cătră Americani.

Raport general

al societății de lectură: „Inocențiu M. Clain“ a teologilor din Blaș pe anul școlastic 1897/8.

Între virtuțile clericale un loc însemnat ocupă știința. Ea luminează mintea, regulază și conduce voința, nutresce virtutea, însufleșce adevărul, însoțesce înțelepciunea și inspiră sfaturi bune. Din acest motiv pe cum în trecut așa și în presinte trebuie îmbrățișată îndoit din partea tuturor, cari pricep glasul timpului. Considerând înse urmările deastrose ale lipsei ei, trebuie îmbrățișată cu deosebire de luminătorii poporului, de preoți, căci numai în acel cas se pôte avé în vedere și implini mandatul: „Mergînd învățați tôte poporele,“ care e și devisa noastră.

Noi, cari sîntem următorii acelor bărbați, cari cu sângele lor propriu au dat avînt luminii și desvoltării intelectuale, avem și trebuie să avem în vedere mandatul: „Mergînd învățați tôte poporele,“ și noi nu-l putem

indeplini de cât prin dezvoltarea noastră atât morală, cât și intelectuală, la care înse contribuie mult asociațiile.

Acésta au avut-o în vedere și antecesorii noștri, când înainte de acésta cu 34 de ani pun bașă unei societăți, ca ast fel împrumutat să se edifice, să-și cunoască mai bine adevărata lor chemare de preot și Român, prevădând, că viforii necredinței pe zi ce merge vor bate mai tare la inima poporului nostru. Pătrunși deci de sublima chemare, dornici de a-și cunoaște toate, celea ce se țin de sfera de activitate a unui adevărat preot român, în 18 Februarie 1864 înființează o societate cu o bibliotecă, care contribuie mult la învătarea capitalului nostru intelectual, ca ast fel la timpul său acest capital să-l scim întrebuinta spre învingerea multor lupte, cu cari avem, să dăm pept în sublima, dar spinoasă noastră cale.

Nouă intru cât ne-a succes a cultiva acest arbore frumos sădit de înaintașii noștri, se pôte vedé din următorul resumiat asupra mersului și progresului societății noastre în decursul anului școlastic 1897/8.

Ședințele societății.

Ședințe s'au ținut în decursul anului 15 și a nume 6 ordinare, 3 extraordinare, 4 literare, una constituantă și una generală.

În aceste pe lângă rezolvirea afacerilor referitoare la administrarea corectă a societății s'au cetit și operatele incurse în sumă de 30, dintre cari critice 19, și s'au declamat cu totul 8 poesii.

Completarea noului comitet ales în ședința constituantă a anului trecut s'a înțimplat în I. șed. ord. și a nume dl Iacob C. Domșa teolog de an. I. fu ales notar al ședințelor, dl Nicolaș S. Aron teolog de an. I. scriitor al foii „Furica”. Tot în acésta ședință oficiul de președinte devenit vacant prin abdicarea dlui Emiliu Sabo s'a umplut prin dl Victor Varga teolog an. IV.

Alegerea noului comitet pe an. școl. 1898/9 s'a efeituit în ședința constituantă ținută în 3 Maiu a. c. în persoanele dlor Victor Macaveiu an. III. președinte, Vasiliu Suciú an. II. vicepreședinte, Simeon Moldovan an. III. secretar, Ioan Crișan an. II. cassar, Aurel Maxim an. I. controlor, Ioan Sântimbrean an. II. arhivar și Vasiliu Micu an. I. bibliotecar.

Tot în ședința acésta se alege comisiunea de 9 inși cu menirea de a scontra activitatea comitetului dezvoltată în decursul anului.

Conducătorii al societății a fost în acest an școlastic Clariss. Domn Dr Vasiliu Hossu prof. de s. Teologie, căruia îi aducem și pe acésta cale căldurose mulțămite pentru sfaturile înțelepte și interesul manifestat față de societatea noastră.

Averea societății o forméază biblioteca, cassa și publicațiunile societății.

a) Biblioteca.

I. Cărțile. La începutul anului se află în bibliotecă 1634 opuri în 2150 tomuri, 2105 vol., 44 fascicli și un fragment, ér cu finea anului școl. curent numără 2050 opuri în 2647 tomuri, 2610 vol., 60 fascicli, 8 charte, 1 tablou și un fragment.

Crescământul e deci de 416 opuri în 497 tomuri, 505 vol., 16 fascicli, 8 charte, 1 tablou. O parte din aceste opuri au fost cumpărate și a nume 67 opuri în 77 tom. 77 vol. și 13 fasc. la propunerea comisuni autorisate spre acest scop; ér ceealaltă parte a fost donată. Înregistrăm și pe acésta cale cu cea mai viuă recunoștință numele marinimoșilor donatori, anunit:

1. Spect. Dnă Amalia Grama (Blăș) în memoria iubitelui său frate Dr Alesandru Grama canonic mitropolitan și fost rector și prof. semin. a binevoit a dona 1 tecă frumoasă constătătoare din 225 opuri în 291 tom., 299 vol. și mai multe foi periodice atât române, cât și germane. Acésta donațiune are tecă separată purtând numele „donațiunea Dr Grama”. 2. Spect. Dnă Emilia Dr Raț n. Orghidan (Sibiú) a donat 5 op. în 5 tom. 5 vol. 3. Spect. Dnă Ana Adamovici

(Sibiú) 10 op. 10 tom. 10 vol. 4. Ilustr. Dn Iuliu Bardoși inspect. școl. reg. în pens. (Sibiú) 10 op. în 10 tom. 10 vol. 5. Spect. Dnă Constanța Dr Balint n. Tobias (Sibiú) 13 op. în 13 tom. 13 vol. și 3 fascicli. 6. Academia Română 8 op. în 9 tom. 9 volume. 7. Spect. D. George Petrovici căpitan în regim. 9 de artilerie (Craiova) 55 op. în 55 tom. 55 volume. 8. „Grachi și reformele lor” de Aug. Crainic donat de auctor. 9. „Carte de cetire pentru cl. V gimn.” de A. Viciú prof. don. de auctor. 10. „Az ó és új szövegség sz. írása” 4 tom. 4 vol. don. de Spect. Dnă Carolina Man. 11. „Foite alese” don. de Red. „Revistei Orăștiei”. 12. „Mapa parietală a Palestinei” de Dr C. Beilling. don. de On. Francisc Schuster preot în Mindelheim (Bavaria) 13. „Calendarul Unirii” pe 1898 don. de M. On. D. Aurel C. Domșa. 14. „Poetul Coșbuc” de A. C. Domșa don. de auctor. 15. „Statutele și Raportele anuale ale soc. de lect. „Petru Maior” don. de aceeași societate. 16. „Jertfa Creștinilor” de Dr Victor Szmigelski don. de auctor. 17. „Un vis” de G. Hango don. de auctor. 18. „Actele conferinței Românilor gr. cat. din 29 Iunie 1897” don. de Dl Ioan Oltean. 19. „Dar de Crăciun” don. de Red. „Fóea Poporului”. 20. „Imnuri și Ode” de Emiliu Sabo don. de auctor. 21. „Filotea” de Eliá Damian Domșa, don. cu traducător.

Suma tuturor opurilor donate e 341 opuri în 412 tom. 420 vol. Tuturor donatorilor în numele societății le aducem cele mai căldurose mulțămite pentru viul interes manifestat față de societatea noastră.

În bibliotecă au mai intrat încă 8 opuri în 8 tom. 8 vol., cari mai înainte scóse fiind din us s'au compactat și pus din nou la dispoziția membrilor.

II. Ziare donate. a) Românesce: „Unirea” (Blăș), „Tribuna” (Sibiú), „Transilvania” (Sibiú), „Gazeta Transilvaniei” (Brașov), „Dreptatea” (pân a apărut), „Revista Orăștiei” (Orăștie), „Telegraful român” (Sibiú), „Vulturul” (Orade), „Familia” (Oradea), „Revista Critică literară” (Iași), „Convorbiri literare” (București), „Arhiva” (Iași), „Economia națională” (București), „Fóea pentru toți” (București), „Fóea literară” (Oradea), „Dochia” (București), „Fóea Diecesană” (Caransebeș), „Fóea pedagogică” (Arad). b) Germane: „Katholisches Vereinsblatt” (Viena). c) Magiare: „Alkotmány” (Pesta), „Magyar Allam” (Pesta).

III. Foi abonate: „Tribuna Poporului” (Arad), „Fóea Poporului” (Sibiú), „Revista Ilustrată”.

Onor. Redacțiuni, cari au binevoit a ne gratifica supramemoratele ziare, sînt rugate a primi și cu acésta ocaziune sincerele noastre mulțămite rugându-le, ca și pe viitor să aibă aceeași bunăvoință față de societatea noastră. (Va urma.)

Noutăți.

Ședința Directoriului Fundațiunii Șulțane în anul acesta a fost fixată pe astăzi în 11 Iunie. Dintre membrii mirenii ai acestui Directoriu s'au prezentat următorii: Ilustrii Domni Iosif Pop, Ioan Mizei și Alesandru Onaciú judi de Curie în Budapesta, Magnificii Domni George Pop director financiar în Nyiregyháza, Ladislau Hossu jude de Tablă în Cluș, Leontin Pop jude de tribunal în Cluș, Ioan Gerasim jude de tribunal în Alba Iulia, Iuliu Bardoși inspector școlastic în retragere în Sibiú, Vasiliu Hârșianu avocat în Sibiú și Dr Alesandru Pop medic archidieceșan în Blăș.

Concurs. La parochia Coșocna (Archidieceșă) aflătoare sub patronatul înaltului Erariu regesc unguresc, pe cum și la oficiul protopopesc al districtului Coșocnei s'a scris concurs sub Nr. 2610—1898 cu terminul de 30 Iunie n. 1898 pe lângă următoarele emolumente: I. Fund intern parochial cu curte de 440⁰ și grădină de pomi și legumi de 937 orgii. Pe acela se află: Casă parochială cu 3 încăperi, culină de iernă, cămară

și cancelarie, culină de vară, lemnărie și cotigariú, grănariú cu celariú sub el, un coșeriú pentru 20 caré de cucuruz, șură cu staul pentru 12 vite, trei cotețe sub un coșeriú. fântână bună de petró. II. Porțiunea canonică comasată într'o tablă: 22 jug. 205⁰ arătoriú, 22 jug. 205⁰ cositoriú, 22 jug. 205⁰ pășune, 100⁰ uu păreú. Contribuțiunea și repartițiunile le solvesc parochul. III. De la 160 familii câte o zi de lucru cu intențiunea parochului său 40 cr. IV. Salariul anual erarial de 210 fl. V. Stolarele. VI. Salariul și competențele îndatinate ca protopop.

Concurs la stațiuni docentale s'a scris în Archidieceșă: I. La stațiunea docentă din Săsciori în vicariatul Făgășului sub Nr. 2538—1898 cu terminul de 15 Iuliu n. 1898 pe lângă următoarele emolumente: 1. Salariú 150 fl. 2. Ajutoriú de la stat 150 fl. 3. Grădină de legumi de 400⁰. 4. Cuartir liber în edificiul școlii. II. La stațiunea de docente primariú din Cut în districtul protopopesc al Sebeșului sub Nr. 1719—1898 cu terminul de 15 Iuliu st. n. 1898 pe lângă emolumentele următoare: 1. Salariú 300 fl. 2. Un stîngin de lemne de foc. 3. Grădina din jurul școlii. 4. 30 fl. titulo relut de cuartir.

Esamenele la școala gr. cat. de fete din Blăș vor fi în 16—20 a. c. și în special: Joi 16 a. c. de la órele 4—6 esamen din limba franceză și conversare germană și magiară. Vineri 17 a. c. de la 8—10 esamenul cl. I și II. de la 10—12 esamenul cl. III și IV, de la 3—6 esamenul cl. V și VI. Sâmbătă 18 a. c. de la 8—12 cl. VII religiunea, I. română și magiară și geografia. De la 3—6 cl. VIII religiunea, I. română, matematica, I. magiară și istoria. Duminică 19 a. c. de la 11—12 economia casnică și grădinăritul, de la 4—6 musica vocală și instrumentală. Luní 8 óre s. liturgie de mulțămite, cetirea clasificărilor și împărțirea premiilor. Esposiția lucrurilor de mână va fi deschisă începând de Vineri 17 a. c. între órele 10—12 și 2—4.

Esamenele publice de la școala civilă de fete a „Asociațiunii” din Sibiú se țin din 22—25 a. c. și a nume: Mercuri 22 a. c. 8—11 esamenul privat cu elevele din cursul complementar. Joi 23 a. c. 8—10 religiunea cu elevele din toate clasele civile, 10—11 limba franceză cursul III și IV, 3—5¹/₂ clasa I civilă din toate obiectele. Vineri 24 a. c. 8—11 clasa IV civilă din toate obiectele, 3—5¹/₂ clasa II civilă din toate obiectele. Sâmbătă 25 a. c. 8—11 clasa III civilă din toate obiectele, 4—6 musica instrumentală și vocală, declamațiunii, închierea solemnă a anului școlar și distribuirea atestatelor. Lucrurile de mână femeesci sînt expuse în decursul esamenelor într'una din salele institutului.

Dare de samă. Pentru opul meu T. I. „Jertfa creștinilor” au solvit prețul: III. Din Archidieceșă: (Continuare.) On. Ieroteiu Crișan, Valeriú Popescu, Michail Mărieșan, Simeon Zehan, Basiliu Pop, Ieremie P. Hârșan, Nicolaș Mateiu. Demetriú Moldovan, Ioan Pop (Filpișul mare), Nicolaș Petru, Alesandru Tărnăvean, Ioan Racotan, Gavriil Cioba, Gregoriú Ilea, Filip Covrig, Augustin Boțan, Ioan Catone, Zacheiú Graur, Gregoriú Nistor, Iacob Radu, Simeon Sbírcea, Iuliu Crainic din protopopiatul Reghinului, Alesandru Ciura, Alesandru Papiú, Petru Simu, Ariton Popa (2 es.), Ioan Raț. Iosif Arieșan, Andreiú Candra, Andreiú Oprea, Ioan I. Tordai, Teodor Dușa, Ioan Maior, Isidor Butnariú, Iuliu M. Montani din protopopiatul Roșiei, Ioan Miclea, Ioan Magde, Ioan Bitea, Ioan Albon, Simeon Marcu, Nicolaș Mărginean, Clemente Muntean, Ioan Popasu, Alesandru Dobrescu, Alexiú Deac, Petru Cordea, Ioan Stanciú, Michail Mărginean din protopopiatul Sebeșului, Alexiú Lazar, Simeon Opriș, Victor Suciú, Pavel Popescu, Ioan Hulea, Demetriú Deac, Valeriú Stoian, Dionisiú Aron, Dionisiú Decei, Valeriú Florian, Aron Mihuleț, Nicolaș Mihălțan, Marian Péculea, Ioan Ghișoiú din protopopiatul Sibiului. (Va urma.) Dr V. Szmigelski.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Generația literară de la 1848.

Disertațiune citită la serata literară aranjată de casina română din Blăș în 24 April 1898, Dumineca Tomii.

(Fine.)

IV.

Ca să nu vă pun prea mult la probă răbdarea Dvostre, voiți trece la al treilea reprezentant al generației de la 48: la Niculae Bălcescu.

Bălcescu este unul dintre cei mai înfocați patrioți ai generației de la 48. Tot, ce a scris Bălcescu în restimpul vieții sale de 33 de ani, tot, ce a întreprins, a fost numai și numai pentru binele și fericirea nămolului românesc. Viața lui scurtă a fost un șir de suferințe, pe cari le-a suportat cu rezignația unui eroi, și nici când țipet de durere n'a ieșit din al lui suflet.

V. Alesandri, tovarășul lui de luptă și esil, în amintirea, ce l-o face, ne dă următorul portret despre Bălcescu:

„Pe fruntea lui largă și curată se vedeau trecând gândiri mărețe; în ochii lui limpedi și negri lucia o flacără tăinică, ce părea a înota într-o zonă de lacrimi la cuvintele de *patrie, glorie și independență națională!* Vorba lui era dulce și convingătoare ca graiul multor omenii destinați de soarte a muri în flăcările tinereții. Constituția lui părea delicată și mai mult suferindă, căci fusese adânc vătămă în timp de doi ani de închisoare la mănăstirea Mărgineni sub domnia lui Alesandru Ghica Vodă. Într'un cuvânt totă persoana lui inspira simpatie și dor de împrietinire, simțiri, la cari el răspundea din parte-și printr'o frăție sinceră și statornică.“¹⁾

De tânăr intră în armată, la care privia cu multă mândrie. Ca militar a lucrat pe lângă Vodă, ca să deschidă o școlă pentru subofițeri. S'a înflăcărat pentru gloria militară a țării sale și a scris cel dintâiu între Români despre instituțiile militare istorice în monografia intitulată „Puterea armată a României“.

Dar vitregimea ocărmuirii l-a silit, să iese din armată. Liber fiind se înrolează în „partida națională“ de la 1838 în frunte cu Câmpineanu, partidă, care voia, să introducă reforme democratice în țară și să răstörne pe domn. Aici a făurit Bălcescu un complot de revoluție, care fiind descoperit, complicii în frunte cu dînsul sînt internați în închisorile mănăstirii Mărgineni. De acolo Bălcescu este dus la Gorganii. Aici îl vedu Ioan Ghica. „În camera, în care am intrat,“ zise dsa, „un tânăr, căruia de abia îi mijia musteța pe buze, ședea pe marginea unui pătucean de scânduri, fără alt așternut de cât o manta soldătescă, ghemuită căpătâi, și o luminare de sēu într'un sfēșnic de pămînt, care lumina un ceaslov, singura carte, ce-l fusese permisă.“

Aici petrecu Bălcescu doi ani de zile fără a se descuraja și a perde ceva din însuflețirea, cu care muncia.

„Ideile tinărului junker inse,“ zice N. Iorga, „de parte de a se domoli, în liniștea închisorii se făcuse mai aprinse de cât tot de una, și mai puternică dorința de a scăpa țara lui de un regim, care se îngrijia cu atâta bunăvoință de domiciliul celor ce aveau fericirea de a-i fi supuși.“²⁾

După ieșirea din închisoare Bălcescu se dedică cu tot entuziasmul său tinerească studiului istoriei. Publică „Puterea armată“, ér mai târziu în colaborare cu profesorul transilvănean A. Treboniú Laurian înființează revista „Magazinul istoric“, care a scos la lumină documente și cronici de mare preț pentru istoria Românilor. La 1846 plecă în străinătate. Acolo stătu până în prējma anului 1848 cercetând prin archive isvörē privitoare la istoria lui Mihaiú Vitézul.

¹⁾ V. Alesandri, Prosă p. 554—5.

²⁾ N. Iorga, Schițe de lit. rom. p. 88.

Anul 1848 a fost pentru Bălcescu anul mării lui. Ca nime altul a lucrat, ca să se facă revoluția, de la care aștepta o soarte mai bună pentru poporul român. Inscenarea i-a succes, dar idealele, ce le-a legat de dînsa, nu și-le-a vedut întrupate. În Septembrie totă mișcarea se domolesce, și Bălcescu, care a fost unul dintre apostolii ei, este atins de judecata celor puternici. Esilul, cea mai grea pedepsă pentru cei ce-și iubesc cu neastîmpăr patria, i-s'a dictat lui Bălcescu. Bălcescu este lovit ca de trăsnet, și parcă prevedea, că n'o să se mai întorcă, abătut și nemângăiat a fost la plecare. Mai întâiu trece în Ardeal, unde se însuflețesc de mișcările Românilor de acolo, admiră pe Moți și cécă, să facă bună înțelegere între Unguri și Români. Zilele petrecute în Ardeal au rămas pentru dînsul luminoase și mândre. Frumséta naturală a acestei țări l-a captivat, și sub impresiunea acelor vremuri dînsul ne-a depins Ardealul în colorile cele mai vii, în cât până astăzi descrierea, ce ne-a lăsat, este model de descriere clasică. Éta câte va pasaje:

„Pe culmea cea mai înaltă a munților Carpați se întinde o țară mândră și binecuvîntată între toate țările semădate de Domnul pe pămînt. Ea séménă a fi un măreș și întins palat, cap-d'operă de arhitectură, unde sînt adunate și aședate cu mândrie toate frumsetile naturale, ce împodobesc cele alalte ținuturi ale Europei, pe care ea cu plăcere ni-le aduce a minte. . . . Ori în cătrău te-ai uita, veți colorii felurite ca un întins curcubeu, și tabloul cel mai încântător farmecă vederea: stînci prăpăstioase, munți uriași, ale căror virfuri mângăe norii, păduri întunecose, lunci inverđite, liveți mirositoare, văi rēcoroșe, gârle, a căror limpede apă curge printre câmpiile înflorite, părăie repeți, care mugind gróznic se prăvălesc în cataracte printre acele amenințătoare stînci de pétră, ce plac vederii și o înspăimîntă tot o dată.“

Ast fel scie, să ne presinte Bălcescu icóna Ardealului, atât de scump pentru noi.

Partea cea mai mare a esilului a petrecut-o în Franța, unde ziua nóptea era ocupat cu scrierea operei sale capitale „Istoria Românilor sub Mihaiú Vodă Vitézul“ (1851—1852), pe care n'a avut mulțămirea, să o pótă sfârși.

Slab de compactie, ducend de mic o viață agitată și plină de lipsuri și muncă, Bălcescu se vede cuprins de germele unei crude bóle, bóla, care i-a curmat zilele în vigórea tinereții. Bóla de pept i-a fost dușmanul. Zădarnic a căutat clima domólă a Franței sudice, zădarnic s'a adăpostit sub cerul senin și în aerul blând al Siciliei în orașul Palermo. Bóla l-a repus în 16 Novembre 1852, de parte de patrie, mama lui cea bună, pe patul unei ospetării, și rămășițele lui au fost îngropate printre osémințele sērăcimii din Palermo. N'a avut mângăierea, ca barém ósele lui să se pótă odihni în pămîntul patriei, idealul vieții lui.

Niculae Bălcescu este cel dintâiu istoric-artist, ce-l posedă literatura noastră. Opera lui capitală este „Istoria Românilor sub Mihaiú Vodă Vitézul“. „Ea este scrisă,“ zice dl Tocilescu, „sub inspirațiunea celor mai nobile sentimente: amorul patriei și amorul libertății. Dar stilul! Ce colóre și energie! Narațiune plină de mișcare, de căldură! Tablouri vii și strălucitoare, elocință colorată, entusiasm poetic.“

Lui Bălcescu i-se atribue și poema în prosă „Cântarea României“, un adevărat juvaer de stil frumos și imaginație înfocată.

„I. Domnul Dumnezeuul părinților nostri înduratu-s'a de lacrimile tale, țara mea? Nu ești îndestul de smerită, îndestul de sfășiată? Veduvă de vitejii tēi, tu plângi, cu pērul smuls și despletit pe mormintele lor, pe cum femeile se jelesc pe mormîntul mut al soților lor.“

„II. Privesce de la méză zi la méză nópte popórele ridi-cându-și capul. . . . Gândirea ivindu-se luminosă pe de-asupra întunerecului. . . . Gândirea, ce zidesce, și credința, ce dă viață. . . . Lumea veche se prăvălesce, și pe ale ei dărîmături Libertatea se înaltă! . . . Deșteptă-te!“ . . . .

„III. Patria Iea cel mai dintâiu și cel mai de apoi cuvînt al omului, într'însa se cuprind toate bucuriile lui, simțirea ei se nasce de o dată cu noi și e nemărginită și vecinică ca și Dumnezeu.“

Acestea sînt palpațiunile inimii nemuritorului Bălcescu în „Cântarea României“, pe care I. Ghica o numește „frumôsă și mândră flôră a literaturii române“.

V.

Etă, Onorat public! cum ni-se prezintă generația literară de la 1848: cu credință în Dumnezeu, iubitore de patrie și cu stăruința muncii întru luminarea nêmului românesc. Însușiri, în

fața căroră considerând împrejurările de pe atunci trebuie, să ne închinăm.

Fie, ca amintirea acestor vremi de mărire să deștepte și în noi focul sfînt al luptei pentru ideale și entuziasmul bărbaților de pe atunci. Făcînd ast fel vom aduce cel mai vrednic omagiū la adresa acestei generații după un restimp de 50 de ani.

G. Precup.

Ben Hur

sau

Zilele lui Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

Visitele aceste de altmîntea erau mai mult de cît numai recreare după lucru. Valtasar și Iras se aședaseră în palat, și grațiile fetei îl stăpîniau încă și acuma cu totă forța cea dintru început, în vreme ce tatăl ei aflase într'însul un ascultătoriu neobosit, cînd cu forță admirabilă grăia despre dumnezeirea aceluî călătoriu făcătoriu de bine, de la care așteptau cu toții lucruri așa de mari.

Ce privesce pe Simonide și pe Estira, ei sosiseră numai cu cîte va zile mai înainte din Antiochia, — o călătorie obositoare pentru neguțătoriu; îl aduseră într'o năsălie aninată între două cămile, și animalele acestea nu ținură în tot de una paș egal. Începe după sosirea sa bunul om părea, că nu se mai pôte sătura a-și privi țara părinților. Cu deosebire găsia plăcere în petrecerea pe coperiș, și acolo petrecea cea mai mare parte a zilei ședînd într'un scaun gătit după modelul celui din Antiochia. În umbra filigoriei putea, să sôrbă după placul inimii aerul cel plăcut, carele se aședa pe munții patriei; de acolo putea, să privească la răsăritul, drumul și-sfințitul sôrelui, și ființa de față a Estirei și aducea a minte de cealaltă, de tubita tineretelor lui, de soție-sa, căci amintirea ei în decursul anilor i-se făcuse încă și mai scumpă. Începe nici aici nu-și uită de neguțătoria sa. Zilnic îi aducea un sol cîte un raport al lui Sanballat, carele rêmăsese în Antiochia ca ispravnic al neguțătoriei celei mari, zilnic trimitea lui Sanballat cîte o împărtășire, care cuprindea îndrumări până și de cele mai amănunțite așa, că pe lângă judecata lui era eschisă ori care altă judecată. Împărtășirile acestea aveau în vedere tôte eventualitățile a fară de acelea, a căror cunoștință Atotputernicul le-a denegat sciinței omenești.

Cînd Estira se întôrse la casa de vară, privitoriul în razele sôrelui, cari cădeau blânde pe coperiș, putu, să bage de samă, că ea s'a desvoltat frumos făcîndu-se o femeie frumoșică, cu forme drăgălașe, cu trăsături regulate și cu față trandafirică de tinerete și de sănătate. Ea dacă s'a întors, privi la pachet, se opri, privi din nou la el, dară mai cu luare a minte ca întăia ôră, și sângele i-se sui în față roșindu-o, — era sigilul lui Ben Hur. Apoi grăbi mai de parte cu pași zoriți.

Simonide ținu pachetul cîtă va vreme în mână și privi asemenea sigilul. Apoi îl rupse și-i întinse volumul, carele fusese în pachet.

„Cetese!“ zise el.

Ochii lui erau ațintiți asupra ei, cînd o zise acêsta, și în dată sbură preste fața lui o espresie îngrijată.

„Așa vîd, Estiro, că tu scii, de la cine a sosit.“

„Da, de la — stăpînul nostru.“

În butul firii sale celei nesigure întimpină ea privirea esaminătoare a tătâne-său cu sinceritate modestă. Încetinel plecă ea capul său pe peptul lui.

„Tu-l iubesci, Estiro?“ întrebă el liniștit.

„Da,“ răspuse ea.

„Cumpenit-ai bine, ce faci?“

„Mi-am dat silință, tată, să mă gîndesc la el numai ca la stăpînul nostru, de carele mă lîgă datorința. Începe silința mi-a fost zădarnică.“

„Tu pruncă bună, bună, în tocmăi ca odinioară mamă-ta,“ zise el adîncindu-se în gînduri, din cari îl trezi ea desfăcînd volumul.

„Dumnezeu mă ierte, dară, — dară iubirea ta pôte, că nu ar fi prădată, dacă ași fi ținut tot, ce am avut, pe cum mi-a stat dora în putință. Așa de mare e puterea, ce o au banii!“

„Ar fi fost cu mult mai rău pentru mine, tată, dacă ai fi făcut-o; atuncia dora n'ași fi fost vrednică nici măcar de o privire a lui și n'ași fi avut cuvinte de a fi mândră de tine. Să cetesc acuma?“

„Încă o clipă,“ zise el. „Voiu în interesul tău, să-ți spun vestea cea mai rea, prunca mea. Ea pôte, că nu-ți va fi așa de grozavă, dacă o afli de la mine. El a dăruit deja alteia iubirea sa, Estiro.“

„O scii,“ zise ea liniștită.

„Egiptena îl ține în mreja sa,“ zise el mai de parte. „Ea poșede șireția poporului său și frumsătă pentru a o sprigini, — mare șireție, mare frumsătă; ea începe ca și poporul său n'are inimă. Fata, carea desprețuește pe tatăl său, va face amărăciune bărbatului său.“

„Face-o acêsta, tată?“

Simonide continuă: „Valtasar e om înțelept, care păgân fiind a avut parte de grație în chip minunat, și credința lui îl împodobesce, dară fată-sa își bate joc de ea. O am auzit ieri zicînd despre tatăl său: „Nebuniile tineretelor se pot seusa; în bătrîni nu e nimica de admirat a fară de înțelepciune. Dacă bătrînul o perde acêsta, atuncia nu e mai mult bun, fară numai să moră!“ Vorbă crudelă, vrednică numai de un Roman. Eu mi-am aplicat-o mie, pentru că scii, că nici eu nu voiu fi scutit de vre o slăbiciune, pe cum n'a fost scutit nici tatăl ei, ba slăbiciunea aceea pôte în curînd va și veni. Dară tu, Estiro, tu nici o dată, dară nici o dată să nu zici despre mine: „Mai bine ar fi, dacă ar muri.“ Nu, căci mamă-ta a fost o fiică a lui İuda.“

Cu ochii scaldăți în lacrimi îl sărută Estira și zise: „Eu sînt fiica mamei mele.“

„Da, și fiica mea, — fiica mea, carea mie-mi este tot, ce a fost lui Solomon templul.“

Și tăcură. Apoi își puse el mîna pe umărul ei și zise: „Dacă va lua pe Egiptena,

Estiro, se va gîndi la tine cu părere de rău și cu durere sufletescă. Pentru că mai pe urmă se va convinge, că e numai robul relei ei ambițiuni. Pentru ea el este numai fiul duumvirului Arriū, eră nu fiul principelui Hur din İerusalim.“

Estira nu făcu nici o încercare de a ascunde impresia acestor cuvinte.

„Măntuesce-l, tată, până nu e încă prea tîrziu!“ zise ea rugătoare.

El răspuse cu un zimbet îndoielnic: „Cel ce e în primejdie de a se nece, pe acela îl poți mîntui, dar pe îndrăgostitul nu.“

„Începe tu ai influință asupra lui. El stă singur în lume. Arată-i primejdia, carea îl amenință. Spune-i, ce femeie e aceea!“

„Acêsta pôte, că-l va mîntui de ea, înse duce-l va ôre la tine, Estiro? — Nu!“ Sprincenele i-se sloboșiră întunecate preste ochi. „Eu sînt sclav, pe cum au fost strămoșii mei de mai multe generații; eu nu aș pute, să zic cătră el: „Veți, stăpâne, fata mea! Ea e mai frumoșă de cît Egiptena și te iubesc mai din inimă!“ Eu în viața mea am esperiat prea multe, am învățat prea multe. Cuvintele acelea mi-ar arde limba. Da, petritele de colo de pe bătrîni munți s'ar întôrce de rușine, dacă aș merge la ele. Nu, pe numele patriarhilor! Estiro, mai bucuos aș vre, să zăcem amîndoi dormind somnul, care-l dorma mamă-ta.“

Tôtă fața Estirei se îmbracă în roșetă.

„Nu asta mi-a trecut prin gînd, ca tu să grăesci cătră el în acest chip. Eu eram îngrijată numai de el, numai de fericirea lui, nu de a mea. Dacă am îndrăznit a-l iubi, acuma voiu, să mă păzesc vrednică de respectul lui. Numai așa pot, să scusez nebunia mea. Acuma lasă-mă, să-ți cetesc epistola lui.“

„Da, cetesce-o!“

Ea începu, să cetască în dată, pentru ca ast fel să trecă iute preste tema aceea penibilă.

„În 8 Nisan.“

„Pe cale din Galilea cătră İerusalim.“

„Nazarinenu e asemenea pe cale. Îl însoțesce fără de scirea lui cu o legiune a ômenilor mei. O altă legiune urmază. Sărbătorea Pascilor va escusa adunarea unor masse așa de mari. El pornind a zis: „Etă ne suim în İerusalim, și se vor umplé tôte cele scrise de profeti pentru Fiul omului.“

„Așteptarea noastră se apropie de sfârșit. Pace ție Simonide!“

„Ben Hur.“

Estira, întinse epistola tătâne-său, în vreme ce un sentiment dureros îi strîngea gâtul. Nici un cuvînt al epistolei nu se referia la ea, nici măcar o salutare nu se cuprindea într'însa pe sama ei. Și totuși i-ar fi fost așa de ușor, să adaugă: „și pace fiicei tale.“ Întăia dată în viața sa simți ea acuma cu durere ghimpele jalusiei.

„În 8 Nisan,“ zise Simonide, „în 8 Nisan, și astăzi avem —“

„9 Nisan,“ răspuse ea.

„Așa dară astăzi pot, să fie deja în Vitană.”

„Și poți, că de sară îl vom vedea aici,” adăuse Estira voioasă uitându-și pentru un moment de necasul său.

„Se poți, se poți! Măne e sărbătoarea azimelor, poți că doare, să o țină împreună cu noi; poți că și Nazarinenu. E probabil, că-l vom vedea; poți, că pe amândoi.”

În clipa acesta veni servitorul cu vin și cu apă. Estira servia tătâne-său, și într'aceea sosi Iras pe coperiș. Egiptena încă nici o dată nu se păru Estirei așa de frumoasă ca în clipa acesta. Haina ei ușoară ca un vâl fâlfâia în jurul ei asemenea unui nor; pe frunte, pe grumazi și pe brațe strălucia podoba aceea grea de juvaere, carea femeile țerii ei o iubiau așa de mult. Fața ei strălucia de bucurie. Ea se apropiă cu pași elastici, încredută, înse fără de afectare. Estira vădându-o trăsări și se alipi încă și mai tare de tatăl său.

„Pace ție, Simonide, și ție, dragălașă Estiră,” zise Iras închinându-se ușor către cea din urmă. „Prietine bune, îmi reamintesci pe preoții din Persia, cari când soroarele se gata de sfințire, se urcă pe templele sale spre a-l saluta la despărțire. De cum va nu cunosc acest act de cult dumnezeesc, voi, să chem pe tatăl meu. El se trage din nămul magilor.”

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut:

Vieritul sau cultivarea viței de vie de Petru Vancu, cu numeroase ilustrații în text. Broșura de 90 pag. e împărțită în trei părți: Despre cultivarea viței americane, a viței nobile și despre inimiciii viei, având la urmă un adaus despre *paragerul* sau automat pentru delaturarea brumei. Autorul cărțicelii acesteia ca învățător în Măderat, vestita podgorie a Aradului, a avut ocaziune, să se convingă în persoană despre aplicabilitatea metodelor, ce recomandă referitor la cultivarea viei. Recomandăm cetitorilor cartea aceasta, sosită în un timp foarte potrivit, când filoxera și peronospora ne atacă mai mult. Prețul 60 cr.

„Enciclopedia Română”, publicată din însărcinarea și sub auspiciile „Asociațiunii pentru literatură rom. și cultura poporului român” de Dr. C. Diaconovich. Editura W. Krafft, Sibiu.

A apărut fasc. 8, care cuprinde articolele Calahorra—Cavaignac, între cari un bogat material de interes special românesc. Amintim dintre articolele biografice: Calimah, Calinescu, Calinic, Calomfirescu, Câmpinean, Cantacuzin, Cantemir, Căpităneanu, Dr. Capșa, Caragea, Caragiale, Carol I, Cârnu, Carp, Catargiu etc.; și dintre cele geografice: Călăraș, Căldărușani, Călimănești, Călugăreni, Cămpeni, Cămpina, Cămpulung, Caracal, Caransebeș, Caraș-Severin, Carpații etc. A fară de aceste mai sînt tractate în fas. de față numeroase materii cu deosebită considerare la stările poporului român, s. e. valoroase art. de igienă de Dr. Felix (Casa, carantina, cahalisare etc.), Cartea funduară (Cosma), Calea ferată (Pușcariu), Capitul (Bunea) etc.

De interes este anunțul editorului, că cel mult în August a. c. se va termina volumul I (fasc. 1—10), și că pentru compactarea acestuia a procurat scôrte speciale lucrate cu mult gust artistic în un format corăspundător caracterului publicațiunii. Prețul scôrțelor inclusive trimiterea recomandată face fl. 1. — de volum (pentru România Lei 2.50).

La abonamente nouă se recomandă a comanda volumul I compactat cu rambursă. Volumul compactat franco costă fl. 11.80 (pentru România Lei 30. —).

„Enciclopedia Română” se publică în 3 volume mari à 10 fasc. de câte 6 côle de tipar și se poți abona la editorul W. Krafft în Sibiu cu prețul de fl. 10. — de volum, care este a se achita anticipativ. Pentru România deposit general la Storek & Müller, București, ér prețul 25 Lei de volum.

A apărut:

Cuvintări bisericesci de Massillon, episcop de Clermont și membru al Academiei franceze. Din originalul francez traduse prin Ioan Genț, paroch gr. cat. în Haieș etc. Tom. I. Acest op e tipărit cu permisiunea Preaveneratului Ordinariat diecesan gr. cat. de Oradea mare. Oplu e dedicat Escelenței Sale P. S. D. Michail Pavel, episcopul de Oradea mare. În fruntea oplului, care se estinde pe 411 pag. 8°, mare se află portretul auctoriului. Ce privese cuprinsul oplului, el conține: 1. *Prefața traducătorului*, în care espune motivul, ce l-a îndemnat la traducerea marrelui orator francez, și promite a eda și tomul II. din Massillon, apoi va continua cu Bossuet. 2. *Notițe despre Massillon*, care sînt estrase din aprețările și notițele apărute în fruntea diverselor edițiuni ale operelor lui Massillon. 3. *17 Cuvintări*, arătându-se timpul, când ar fi potrivite, să se țină după anul nostru bisericesc. Traducătorul s'a silit a reda fidel originalul francez, de aici provine, că limba e cam greoie, dară totuși destul de clară. Valoarea internă o garantază în de ajuns numele nemuritoriului auctor al cuvintărilor. Dl traducător a făcut literaturii noastre bisericesci un serviciu neprețuit prin lucrarea sa. Î dorim succes și sprigin în continuarea folositoare lucrării. Hârtia e fină, tipariul elegant, așa cât prețul de 2 fl. 50 cr. sau 6 lei 50 bani se poți zice moderat. Oplu se poți procura de la traducător în Haieș (Hájó, p. u. Pecze-Szöllös, via Nagy-Várad), érá pentru România e deposit general la librăria Socec & Comp. în București.

A apărut:

„Viața Sfinților” de Tit Bud, un volum 8° mare de 416 pag. hârtie fină, tipariu cam slab. Cuprinde notițe din viața sfinților bisericii grecesci după ordinea cronologică a anului bisericesc. La sfârșit are cuprins cronologic și alfabetic, elencul Pontificilor de la s. Petru până în presinte și altul al „Împăraților romani din celea zece secle diutăii”. Costă 6 corone.

„Filotea sau introducerea la viață pio de s. Francisc de Sales, tradusă de Damian Elia Domșa” e titlu unu volum foarte prețios și foarte elegant, apărut zilele trecute în tipografia W. Krafft din Sibiu. Nisuița de a publica în romănesce cele mai de căpetenie cărți de pietate de ale bisericii catolice nu poți de cât să umplă de bucurie pe fie care credincios. Cărți ca „Pregătire la mörte” de s. Alfons, ori ca „Imitațiunea lui Christos” de Toma a Kempis, și „Cartea durerii” de Bongand, apoi ca „Filotea” n'ar trebui să le bată praful prin librării, ci să fie răspândite în masele poporului, căci învățăturile, pe cari cetitorul le scöte din ele, sînt foarte folositoare. Special vorbind de *Filotea*, ea a ajuns, să fie tradusă în tote limbile și încă în nenumărate edițiuni. Traducerea romănescă făcută de părintele ieromonach D. E. Domșa prin eleganța tehnică, în ce privese hârtia fină, tiparul curat cu cadre roșii și formatul manual, a ajuns, să se ridice la eleganța edițiunilor franceze.

Ce se ține de cuprins, ea are instrucțiunii pentru pietate, adresate unei femei cu numele Filotea de cătră s. Francisc. Instrucțiunile acestea se pun în praxă de surorile Salesiane, cari sînt constituite în ord călugăresc.

Materia tractată se împarte în cinci părți: Partea întâie cuprinde instrucțiunii spre a îmbrățișa viața pio, a doua tractează despre sacrameinte și rugăciuni, a treia despre virtuți, a patra despre lupta în contra ispitelor, și a cincia despre întărirea sufletului în viața pio. Învătăturile acestea se predaș fie prin simple instrucțiunii, fie prin considerațiunii. Partea a treia special cuprinde capitole frumoșe despre feluritele specii de amicetă, despre paciintă, umilintă, blândetă, onestitate și altele.

Ce privese traducerea, e bună. are un singur defect: e publicată cu ortografie pur etimologică și are câte va neologisme, cari ar fi putut foarte ușor să fie schimbate cu altele romănesci. *Ortografia* e o hafnă, și ortografia etimologică samenă cu una veche, și ómenii cam fug de vechituri; ér limba e o podobă, care face un lucru frumos, să fie și mai atrăgător. Și de ce n'am nisui, ca și hafna și podoba să fie cele mai potrivite?

Recomandăm cu totă căldura cetitorilor nostri acestă carte foarte prețioșă. Prețul: 1 fl. 50 cr.

La tipografia seminarială se află de vîndare:

Cestiuni

din

dreptul și istoria bisericii romănesci unite, studiū apologetic din incidentul invectiveilor „Gazetei Transilvaniei” și a dlui Nicolău Densușan asupra Mitropolitului Vancea și a bisericii unite. Partea I. 272 pag. 8°. Prețul 70 cr. — Partea a II-a 400 pag. 8°. Prețul 1 fl. Ambele părți espedate franco 1 fl. 85 cr.

Editor și redactor răspundător:

Dr Victor Szmigelski.

297 szám
1898.

(20) 1—1

Árverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirrre teszi, hogy a balázsfalvi kir. járás-bíróság 1897. évi 850 számú végzése következtében Szántó Sándor ügyvéd által képviselt Balázsfalvi takarékpénztár javára Morár Nikuláe és társai ellen 280 frt s jár. erejéig 1897 évi Április hó 15-én foganatosított kielégítési végrehajtás utján lefoglalt és — frt — krra becsült: és pedig Morar Nikuláénál 15 drb juh és 3 ló, Morariu Simionnál 2 drb ökör, és Spatacsán Nikuláénál elbecsült 2 tulolokból álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a balázsfalvi kir. jbiróság 887/1898. számú végzése folytán 280 frt — kr tökekövetelés, ennek 1895. évi Február hó 21 napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 46 frt 70 krban biróilag már megállapított költségek erejéig Csufudou alperesek lakásánál leendő eszközzésére 1898. évi Junius hó 18-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni száudékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120 §. értelmében ezek javára is foganatosítottatni fog.

Kelt Balázsfalván 1898. évi Május hó 21-ik napján.

Thát György,
kir. jbirósági végrehajtó.